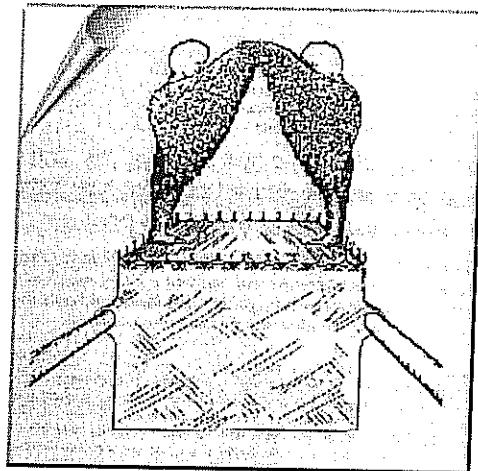

פרשת תרומה "הארון"

שמות פרק כה

(י) וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֹתַיִם וְחֻצֵי אֲרָכּוֹ אֲמֹתַיִם וְחֻצֵי רָחְבּוֹ אֲמֹתַיִם וְחֻצֵי קִמְתּוֹ: (יא) וְצִפִּיתְךָ אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ תִּצְפְּנֵנּוּ וְעָשִׂיתְךָ עֲלָיו זָהָב סָבִיב: (יב) וַיִּצְקֶתָ לּוֹ אַרְבַּע טַבַּעֲתֹת זָהָב וְנִתְמָהָה עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וְשִׁתִּי טַבַּעֲתֹת עַל־צִלְעוֹ הָאֶחָת וְשִׁתִּי טַבַּעֲתֹת עַל־צִלְעוֹ הַשְּׁנִייתִ: (יג) וְעָשִׂיתְךָ בְּדֵי עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתְךָ אֹתָם זָהָב: (יד) וְהִבַּאתְךָ אֶת־הַכַּפֹּדִים בְּטַבַּעֲתֹת עַל צִלְעוֹת הָאֲרוֹן לְשֵׂאת אֶת־הָאֲרוֹן בָּהֶם: (טו) בְּטַבַּעֲתֹת הָאֲרוֹן יִהְיוּ הַכַּפֹּדִים לֹא יִטְרוּ מִמֶּנּוּ: (טז) וְנִתְמָה אֶל־הָאֲרוֹן אֶת הַעֲזֹת אֲשֶׁר אָתָּן אֵלֶיךָ: (יז) וְעָשִׂיתְךָ כַּפֹּת זָהָב טְהוֹר אֲמֹתַיִם וְחֻצֵי אַרְפֵּה אֲמֹתַיִם וְחֻצֵי רָחְבָּהּ: (יח) וְעָשִׂיתְךָ שְׁנַיִם קַרְבִּים זָהָב מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם מִשְׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּת:

כלי יקר

(י) ועשו ארון עצי שיטים. במעשה המשכן וכל כליו ודיני עשייתם, כבר נמצאו פרטי דיניהם בתלמוד עליהם אין להוסיף וממנו אין לגרוע ולא נשאר לנו לחדש בהם דבר, כי אם במה שהסכימו עליו כל המפרשים לעשות בהם רמזים על ענינים נסתרים או נגלים כי לא יתכן לומר שכל פרטים אלו היו בלא כוונה ועל דרך זה הלכו רוב המחברים לעשות בהם רמזים איש לפי שכלו זה אומר בכה וזה בכה, ואפילו רש"י שכל דבריו פשוטים מכל מקום במקום שמצא לדרוש קרוב לפשוטו לא הניח מלבארו שכן בפרשה זו פירש מזבח נחושת לכפר על מצח נחושה וכן שתיים עשרה עינות מים ושבעים תמרים (שמות טו כז) פירש כנגד שנים עשר שבטים ושבעים זקנים, על כן לא אחשוך גם אני מלומר מה שתעלה מצודת שכלי להוסיף קצת על אותן רמזים שדיברו בהם המפרשים בשתי פרשיות אלו תרומה תצוה. וטרם בואי לדבר בהם אומר בדרך כלל על שלושה ראשי כלים אשר עליהם נעשה זר זהב והם ארון שולחן ומזבח, וחז"ל אמרו (יומא עב ב) שהם כנגד שלושה כתרים כתר תורה כתר כהונה כתר מלכות, והבט ימין וראה כי שלושה כלים אלו היו חלוקים במדות האמות כי הארון היו כל אמותיו שבורות והמזבח היו כל אמותיו שלימות והשולחן היו מקצתן שבורות ומקצתן שלימות הלא דבר הוא: והקרוב אלי לומר בזה, לפי שאמרו החכמים, במעלות הבט למעלה ממך כי על ידי זה ידמה בנפשו כי הוא חסר מן שלימות ולא הגיע למדריגת חבירו ויבוא להתקנאות בו ויוסף על שלימות חכמתו כי קנאת סופרים תרבה חכמה. אבל בעניני העולם הזה, דהיינו כל הצלחות הגופניות כעושר וכבוד יסתכל במי שהוא למטה ממנו ובסיבה זו ישמח בחלקו בראותו כי יש לו רב יותר מן הרבה אנשים. וכמו שאמרו (יבמות קה ב) המתפלל יתן עיניו למטה ולבו למעלה זה המתפלל על צורכי הנפש והגוף יתן לבו הרואה הרבה חכמה ודעת במי שהוא למעלה ממנו ויתפלל אל ה' להטות לבבו אל החכמה שיגיע בה למעלת השלימים שכן

שלמה לא שאל מעם ה' כי אם שיתן לו לב שומע, ועיניו הרואות בחמדות הגוף המוחשות יתן במי שהוא למטה ממנו במדריגה ואז ישמח בחלקו ולא יבקש על ריבוי עושר שכן שלמה אמר (משלי ל ח) רש ועושר אל תתן לי:

ועל כן היו כל אמות הארון שבורות להורות שכל אדם ידמה בנפשו כאילו הוא חסר מן שלימות החכמה וצריך למדוד עדיין למלאות חסרונו כי כל אמה חסירה מורה על דבר חסר הצריך שימלאו חסרונו כך עיקר החכמה מאין תמצא (איוב כח יב) ממי שחושב את עצמו לאין וחסר אבל לא במי שהוא חכם בעיניו הטועה בעצמו לאמר שכבר הגיע אל תכליתה כי איזהו חכם הלומד מכל אדם (אבות ד א) החושב שהוא חסר מן החכמה והוא צריך עוד להתלמד, וכן בידיעת מציאות ה' יתברך אמרו (בחינת עולם יג מה) תכלית הידיעה שנדע שלא נדעך, ועל כן היו כל אמות הארון שבורות באורך וקומה ורוחב כנגד שלושה דברים העומדים כנגד משיגי החכמות והם, קוצר דעת המשיג, ועומק המושג, ואורך ההצעות, כי הקומה היינו העומק כי עמוק הדבר מי ימצאנו והוא עומק המושג, והרוחב עומד כנגד קוצר דעת המשיג, והאורך היינו אורך ההצעות. וכמו שנאמר (איוב יא ח) עמוקה משאול מה תדע וכתוב (שם פסוק ט) ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים:

אבל השולחן המרמז לכתר מלכות, ולכל הצלחות האנושיות אשר ישראל זוכין להם משולחן גבוה, היו אמותיו קצתם שלימות כי כל משכיל ישמח בחלקו וידמה בנפשו כאילו יש לו כל ואינו חסר לנפשו מאומה שכן יעקב אמר יש לי כל (בראשית לג יא), אמנם קצתם היו שבורות להורות שלא ישלים האדם תאוותו מכל וכל ולא יתן אל החומר כל אות נפשו אלא צריך שישבור תאוותו כי מטעם זה נזכר לשון שבירה אצל הלחם כמו שנאמר (שם מג ב) שברו לנו מעט אוכל, וכתוב (ויקרא כו כו) בשברי לכם מטה לחם. ויתבאר זה עוד בסמוך בפרשת השולחן:

אבל מזבח הקטורת היו כל אמותיו שלמים וכן מזבח העולה כי ענין שניהם להשלים את האדם החסר מצד מעשיו כי כל הבא לכפר על האדם משלים חסרונו, כי מזבח העולה מכפר על גוף החוטא על ידי הקרבת גופות של הבעלי חיים ומזבח הקטורת מכפר על הנשמה ורוח אלהים העולה היא למעלה כעשן הקטורת ועל כן היו כל אמות ההם שלימות ואחר הצעה קטנה זו נבאר בפרטות ענין המשכן וכליו:

ועשו ארון. מה שנאמר בכולם ועשית וכאן נאמר ועשו, אמרה התורה הכל יבואו ויתעסקו בארון כדי שיהיה לכולם חלק בתורה כי כתר תורה הפקר לכל. דבר אחר לפי שנאמר (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה, ללומדיה לא נאמר אלא למחזיקים בה רמז למחזיקים ידי לומדי תורה. ובהיות שלא כל אדם מוכן לתלמוד תורה ומכל מקום יש צד בכל אדם שיכול להיות שיהיה חלקו בתורה כי אף אם אינו מוכן ללמוד מכל מקום יכול הוא להחזיק ידי לומדיה ונחשב לו כאילו הוא למדה כי ששכר וזבולון. לכך נאמר ועשו ארון עצי שיטים כי מצד היות הארון העץ המרמז על כי עץ חיים היא למחזיקים בה על כן הכל יכולין לעשותה לכך נאמר ועשו כי זה דבר שהכל יכולין לעשותו. ויכול להיות שזהו דעת רבי יוחנן שאמר במסכת יומא (עב ב) מכאן לתלמיד חכם שבני עירו מצווין לעשות מלאכתו:

ואחר כך אמר וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו. בעשיית עצי שיטים אמר ועשו, ובציפוי הזהב אמר וצפית, כי הכל יכולין להחזיק ידי לומדי התורה הרמז בעץ אבל אין הכל יכולין לעמוד על הנגלה והנסתר שבתורה הרמז באומרו מבית ומחוץ תצפנו וכן אין הכל תוכם ככרם כמו שיתבאר. וקרוב לומר שלכך נעשה הארון עצמו מעץ כי כל עץ עושה פרי וזה רמז לשכר טוב אשר יש לעוסקים בתורה כמו שנאמר (משלי כז יח) נוצר תאנה יאכל פריה, וזה דבר שהכל נכספים אליו ולכך נאמר ועשו ארון עצי שיטים אבל ציפוי זהב מבית ומחוץ המרמז על עצם המעשה אין כל אדם שוין בזה והוא מיוחד למשה ולאנשי סגולה אשר כערכו לכך נאמר וצפית:

והנה הציפוי נזכר שתי פעמים כדי להבדיל בית מחוץ כי מתחילה אמר וצפית אותו זהב טהור מבית ואחר כך אמר ומחוץ תצפנו, ולא הזכיר זהב טהור מחוץ אף על פי שבלי ספק היה הכל מזהב טהור מכל מקום לא הזכיר זהב טהור אצל החוץ כי כל אומן דרכו להדר את הכלי מבחוץ יותר ממה שמהדרו בפנים מפני הרואים, ועל כן לא הוצרך להזכיר זהב טהור כי אם אצל מבית אבל מחוץ אין אני צריך להזהירך שיהיה הציפוי גם כן מן זהב כי קל וחומר הוא מן הפנים. ולהורות נתן בלכם שכמוהם יהיו עושיהם כי כל לומדי התורה צריכין ביותר אזהרה על טהרת הלב הפנימי שאינו נראה בלתי לה' לבדו אבל על חיצונו אין צריכין כל כך אזהרה כי כל אדם דרכו להדר את עצמו כדי למצוא חן בעיני אדם:

דבר אחר לכך לא הזכיר זהב טהור אצל החוץ, כדי שנלמוד מזה שכל מה שהאדם עושה כדי להדר את עצמו בעיני אלהים הוא ודאי טהור בהחלט אבל כל מה שהוא מראה חיצונו טהור אינו טהור בהחלט כי יכול להיות שהוא עושה כן מפני הרואים ולבו בל נכון עם ה':

דבר אחר לפי שנקיין פנימי הקדוש ברוך הוא מקבלו כשהוא טהור המחשבות, אבל לטהר את עצמו מבחוץ הוא דבר קשה מאד, כי מדרך בני עמנו לדון את כל אדם לכף חובה כי מי לנו גדול ממשוה ויחפאו עליו דברים וחשדוהו כמה שאין בו ואם בארזים נפלה חץ שחוט לשונם מה יעשו אזובי קיר: דבר אחר מבית ומחוץ רמז לנגלה ונסתר שבתורה, וידוע שהנסתר יש בו יותר טהרה וקדושה מן הנגלה על כן לא הזכיר טהור כי אם אצל מבית:

והנה מקום אתי לפרש עוד מבית ומחוץ, על דרך שמצינו במסכת מועד קטן (טז א) רבי גזר לתלמידיו שלא ישנו בשוק וכו' ומסיק שם והכתיב (משלי א כ) חכמות בחוץ תרונה אמר רבא כל העוסק בתורה בפנים תורתו מכרזת עליו מבחוץ, ולפי זה יש יותר שלימות בתורת הבית מבתורה שנשנית בחוץ על כן הזכיר זהב טהור מבית ולא הזכיר זהב אצל החוץ. ואולי שמטעם זה הקדים כאן בית לחוץ כי התחיל בזהב טהור מבית ומשם נלמד גם אל החוץ כך העוסק בתורה בבית משם יתפשט הדבר לראש כל חוצות: (יא) ועשית עליו זר זהב סביב. אמרו חז"ל (יומא עב ב) שזה רמז לכתר תורה, ובשולחן ובמזבח נאמר ועשית לו לפי שכתר כהונה ומלכות הוא לאנשים מיוחדים כי אין כהונה כי אם למי שהוא מזרע אהרן ומלכות לזרע דוד לכך נאמר לו אבל כתר תורה הפקר לכל לכך לא נאמר לו. ונקט לשון זר להורות שהמשתמש בכתרה של תורה דינו כזר הקרב יומת, וכן כתר כהונה נאמר בה (במדבר יח ז) והזר הקרב יומת, וכן כתר מלכות זר וכתר לזרע דוד וזר לזרים:

ומה שנאמר אמתים וחצי אורכו וגו', כבר אמרנו שהיו כל האמות שבורות כדי שכל אדם ידמה בנפשו כאילו הוא חסר ולא בא עד תכלית החכמה. וחז"ל אמרו (אבות ו ו) שהתורה נקנית בארבעים ושמונה מעלות רמז לדבר ועשו ארון עצי שיטים אמתים וחצי סוף תיבות עולה קנ"ו אורכו ואמה וחצי רוחבו ואמה וחצי קומתו סופי תיבות עולה ארבעים ושמונה כאילו אמר קנו התורה בארבעים ושמונה דברים. ובא הרמז באמות שבורות לפי שרוב הדברים שקנין התורה תלוי בהם תלוין במדת הענוה כי הוא יסוד ומקור לכל אותן ארבעים ושמונה דברים וכן האמות שבורות מורים על לב נשבר ונדכה והוא עניו ושפל ברוך. ויכול להיות שמטעם זה גזר רבי שלא ישנו בשוק וכו' כדי שלא ירגילו את עצמם ללמוד מחמת יוהרא כדי להתהדר בפני הרואים כמנהג דורינו שרוב הלומדים דרכם להתפאר ולמען הרבות חריפתם ופלפולם ברבים:

רש"ר הירש

ועשו ארון. ארון העדות הוא הכלי הראשון והיחיד, שמצוות עשייתו חלה על כלל הציבור - גם בלשון הציווי: "ועשו", כדרך שנאמר לעיל: "ועשו לי מקדש", וכדרך שנאמר על הכרובים, שהם גולת הכותרת לסימבוליקה של הארון: "מן - הכפרת תעשו את - הכרבים" (להלן פסוק יט ועי' פ"ל שם). על כל השאר נאמר: "ועשית", "וצפית" וכו'. דומה כי כל המשימה של "ועשו לי מקדש" מרוכזת בציווי: "ועשו ארון עצי שיטים", וכל השאר אינו אלא תוספת והשלמה לארון... הוזה אומר, "ארון" הוא בית - קיבול הקולט דבר, שהוא מקובל ושמור לעולם ועד... הארון מקבל את התורה לשמירה עבור ישראל, או מוטב: ישראל מקבל עם הארון את התורה על מנת לשומרה:

ארון עצי שיטים: ישראל מקבל את התורה בכוח ההתפתחות וההשתלמות המתמדת שבו, כוח המשתמר ברעננותו הנצחית למען התורה. התורה ניתנה לישראל בצורה קבועה ושלמה, ולוחות העדות - לוחות אבן הם. יחד הם מהווים קוביה שלמה העשויה מאבן... לא התורה משולה כאן לעץ, אלא אנחנו: על - ידי התורה יכולים וחייבים אנחנו להתקדם, להתעדן, להתפתח ולהשתלם מעלה מעלה אין קץ. ישראל מקבל את התורה על-מנת שיעשה על-ידי התורה ל"עץ שתול על - פלגי מים וגו'" (תהלים א, ג):

(יא) וצפית. אל כושר הקליטה וההשתלמות החיונית צריך שתלויה היציבות, העמידה וההתמדה הנחושה בכל מידה טובה ואצילה, בכל קושט דבר אמת; לפיכך תתלוה אל העץ - המתכת, אל עצי השיטים - הזהב. תורת ה' דורשת מהאדם המקבל אותה כדי לקיימה - כושר השתלמות ויציבות כאחד, ויציבות אצילית זו צריכה להוכיח את עצמה כלפי פנים וכלפי חוץ: מבית ומחוץ תצפנו. הארון היה עשוי שלוש תיבות: תיבה פנימית ותיבה חיצונית מזהב, ובין שתי תיבות הזהב - תיבה של עץ. הוזה אומר: חיים של טהור ויציבות בפנים ובחוץ, חיים של אצילות ואמת, נקיים מכל סייגים ומחוסנים בפני כל שינוי ופחות, - זה התנאי, ואלה מחיצות הזהב, שבתוכם יתפתחו החיים מתוך התורה ויתנשאו כהתנשא העץ על פלגי מים. חסינות מפני כל רע, נכונות לכל טוב, "זהב" ו"עץ" - מצוות לא - תעשה ומצוות עשה, - אלה שני הפנים של מיכלול התכונות, המכשירות את ישראל להיות בית - קיבול בשביל תורת ה':

ועשית עליו זר זהב סביב. הזר ניצב על הארון למעלה מסביב, והוא היה עשוי בשפת דופן - הזהב החיצון של הארון, המתרוממת מעל לכפורת... במובן זה קרוב "זר", גם מבחינה לשונית, ל"זר": כתר, תכשיט שעל הראש. כאן בארון אין הזר חתיכה בפני עצמה, אלא נוצר על - ידי שפת הארון עצמה הכוללת כלפי

מעלה. הווה אומר: אם ישראל רק ישמור על יציבותו וחוסנו במלוא טוהרם של חייו הפנימיים והחיצוניים, הרי מעצמו יעמוד מחוסן נגד כל פגיעה מבחוץ. "וראו כל - עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (דברים כח, י); "קדש ישראל לה' ראשית תבואתו כל - אכליו יאשמו רעה תבא עליהם" (ירמיה ב, ג).

(יב - טו) הבדים לא היו רק מכשירי הובלה, שהשתמשו בהם באורח זמני בשעת ההובלה, אלא: לא יסרו ממנו - "והמסיר בדי ארון לוקה" (יומא עב ע"א). הבדים היו חלק מהותי מתבניתו הסימבולית של הארון - עד כדי כך, שלפי משמעות הכתוב היה צריך לקבוע אותם בארון עוד בטרם יתנו בו את העדות ויתנו עליו את הכפורת. מכל מקום, חשיבותם המהותית של הבדים בשביל הארון מעוגנת בלאו של "לא יסרו ממנו", שהוא בניגוד לכל שאר כלי המקדש. יתר על כן, ממלכים א' ח, ח' אנו למדים, כי ראשי הבדים בלטו מאחורי הפרוכת, "ויראו... ולא יראו החוצה", והבדים היו אפוא הדבר היחיד אשר רמז לבאי המקדש על מציאות הארון מאחורי הפרוכת.

בדי הארון מסמלים את הייעוד ואת התפקיד: לשאת את הארון ואת תוכנו, בשעת הצורך, גם מעבר לגבולות מקום עמידתם הנוכחית, והמצוה שלעולם לא יסורו הבדים מן הארון קבעה מראש לכל הדורות את דבר האמת, שהתורה הזאת ותעודתה אינן תקועות באדמה, שעליה עמדו בשעתם הקודש והמקדש. נוכחותם התמידית של הבדים מעידה על כך, שתורת ה' אינה קשורה וזקוקה לשום מקום מיוחד, ודבר זה בולט בחריפות יתירה בניגוד שבין הארון לבין שאר כלי המקדש, ובייחוד השולחן והמנורה שאין להם בדים קבועים. מאליו עולה כאן הרעיון: שולחן ישראל ומנורת ישראל - מלוא חייו הגשמיים ופריחת חייו הרוחניים - קשורים באדמת ארץ הקודש; תורת ישראל - שאני.

הרב אהרון ליכטנשטיין

"לחם פנים לפני תמיד"

במשנה במנחות צט: נחלקו תנאים כיצד מקיימים את מצות "לחם פנים לפני תמיד". לפי ת"ק אסור שיעבור רגע שלא יהיה לחם על השלחן, ולכן עד שלא מגביהים את הלחם הישן לקחתו כבר שמים את הלחם החדש. ר' יוסי ("אפילו אלו נוטלין ואלו מניחין") חולק וסובר שניתן לקיים את הפס' גם בלי זה. הגמ' מביאה ברייתא המבארת שלר' יוסי אפשר אפילו לקחת את הלחם הישן בבוקר ולשים את החדש בערב, ואת הפס' מקיימים עי"ז שהשלחן לא ילין בלא לחם. הגמ' ממשיכה ואומרת: "א"ר אמי מדבריו של ר' יוסי נלמוד, אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, קיים מצוות 'לא ימוש ספר התורה הזה מפין'. אמר ר' יוחנן משום רשב"י אפילו לא קרא אדם אלא ק"ש שחרית וערבית קיים לא ימוש. ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ. ורבא אמר מצוה לאומרו בפני עמי הארץ".

בגמ' לא מבואר יסוד המח' בעניין האמירה לעמי הארץ.

המשנה במנחות קי. אומרת:

"נאמר בעולת בהמה 'אשה ריח ניהוח', ובעולת עוף 'אשה ריח ניהוח', ובמנחה 'אשה ריח ניהוח', לומר לך: אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים".

והגמ' בברכות יז. מיישמת זאת גם לגבי לימוד תורה. מובן שאין כוונת המשנה להסתפק במועט, כוונתה לומר שלא מודדים אדם לפי הכמות שהוא מביא כשלעצמה, אלא לפי הכמות שמביא ביחס ליכולתו. מי שהוא עני או שיש לו אילוצים שונים, היחס אליו הוא בהתאם. שני אנשים יכולים להביא קרבן זהה או ללמוד תורה בכמות זהה, ואעפ"כ היחס אליהם יהיה שונה כיוון שלאחד יש יכולת לעשות הרבה יותר ולשני לא. לפיכך אסור לאדם להסתפק במה שאחרים עושים אם לו יש פוטנציאל לתת יותר ולהשקיע יותר.

לאור זה יש להבין גם את מח' ר' יוחנן ורבא. ר' יוחנן סבר שאין לומר לעמי הארץ שניתן לקיים "לא ימוש" ע"י ק"ש, כיוון שזה יביא אותם להסתפק במועט כזה, ולחשוב שבכך יצאו ידי חובתם ואין ענין שילמדו עוד. רבא לעומתו סבור שלפעמים יש תועלת רבה באמירת הדברים לע"ה. יש אנשים שאינם יכולים להספיק ללמוד יותר, ועלולים להתייאש אם לא יאמרו להם שיש ערך לקיום כה מועט. חשוב להדגיש את הרעיון שהקב"ה מודד כל אחד לפי יכולתו דווקא לאלו שקשה להם, ואין לאדם להתייאש ולומר שהואיל ותלמיד חכם עצום הוא כבר לא יהיה, אין שום ענין שילמד מעט.

ברור, אם כן, שיש חשיבות לא רק לכמות הלימוד אלא גם ליחס אליו. אינו דומה אנשים שלומדים רק שעה ביום, אך עבורם שעה זו היא מרכז היום והם מצפים לה כל הזמן, לאנשים שלומדים שעות רבות ביום, אך הלימוד אינו משמעותי וקיומי דיו עבורם.

ישנה גם משמעות רבה לכך שלא יעבור פרק זמן בו אדם לא ילמד תורה. הרמב"ם כותב שאפילו בעל משפחה חייב לקבוע לו זמן ללימוד תורה ביום ובלילה, שנא' "והגית בו יומם ולילה" (הל' ת"ת א', ח). לכאורה ניתן לחשוב שלימוד שעתיים רצופות ביום עדיף על לימוד שעה ביום ושעה בלילה: הדברים נלמדים בצורה מרוכזת, הקליטה טובה יותר וכד'. אך מהרמב"ם משמע שיש עניין ללמוד גם ביום וגם בלילה, וזאת מכיון שכמו שלא שייך לומר שאדם יאכל ארוחה גדולה ביום ולא יאכל כלום עד למחרת, כך לגבי לימוד תורה. אסור שיעבור פרק זמן שבו אדם מנותק מהלימוד.

"מרגלא בפומיהו דרבנן דיבנה - אני בריה וחברי בריה, אני מלאכתי בעיר והוא מלאכתו בשדה, אני משכים למלאכתי והוא משכים למלאכתו כשם שהוא אינו מתגדר במלאכתי כך אני איני מתגדר במלאכתי ושמא תאמר - אני מרבה והוא ממעיט? שנינו - אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין ליבו לשמים". (ברכות יז.)

"ועשו ארון"

אחד הציוויים המופיעים בפרשתנו ביחס לבניית המשכן, הוא הציווי על בניית הארון:

"וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמָתִים וְחָצִי אֶרְכּוֹ וְאֲמָה וְחָצִי רָחְבוֹ וְאֲמָה וְחָצִי קָמְתוֹ" (כ"ה, י')

ניתן לראות, שציווי זה מנוסח בלשון רבים - "ועשו" - על אף שהציווי על בניית שאר הכלים נאמר בלשון יחיד: "ועשית שולחן" (כ"ה, כ"ג), "ועשית מגורת זהב טהור" (כ"ה, ל"א), "ועשית בדי עצי שיטים" (כ"ה, י"ג), "ועשית כפורת" (כ"ה, י"ז) ועוד.

הרמב"ן מתייחס להבדל זה, ומסביר ששאר הציוויים נאמרו בלשון רבים, כיוון שמשוה, שהיה ממונה על בניית כל הכלים, שקול כנגד כל ישראל:

"וכולן בלשון יחיד, כי משה כנגד כל ישראל"

הסבר זה אמנם מבאר מדוע שאר הציוויים נאמרו בלשון יחיד, אולם הוא אינו מתייחס לסיבה בגללה נאמר הציווי על הארון בלשון רבים. לכן, הרמב"ן מביא הסבר נוסף, ומצטט את דברי המדרש:

"ויתכן שירמוז שיהיו כל ישראל משתתפין בעשיית הארון בעבור שהוא קדוש משכני עליון ושיזכו כולם לתורה. וכן אמרו במדרש רבה: 'מפני מה בכל הכלים כתוב ועשית, ובארון כתיב ועשו ארון? א"ר יהודה בר' שלום: אמר הקב"ה - יבאו הכל ויתעסקו בארון שיזכו לתורה"

לדברי המדרש שמצטט הרמב"ן, רק בארון כתוב הציווי בלשון רבים, כיוון שרק בבניית הארון שאמור לאכסן את התורה, ישנה ציפיה שכל עם ישראל כאחד ירתמו לבניה. לדברי המדרש, הדבר רומז לכך, שכל אחד ואחד יכול לזכות לתורה אם ירצה בכך.

אם נסתכל בדברי המדרש עצמם, נגלה שמוזב שם הסבר נוסף לפער בין לשון יחיד המופיעה בשאר הכלים, ללשון הרבים המופיעה בבניית הארון:

"אמר ר' שמעון בן יוחאי: ג' כתרים הם - כתר מלכות וכתר כהונה וכתר תורה. כתר מלכות זה השלחן, דכתיב בו 'זר זהב סביב'; כתר כהונה זה המזבח, דכתיב בו 'זר זהב סביב'; וכתר תורה זה הארון, דכתיב בו 'זר זהב'. למה נכתבים זר ונקראים זר? אלא לומר לך: אם אדם זוכה - נעשים לו זר; ואם לאו - זר. ומפני מה בכולן כתיב 'ועשית לו' ובארון כתיב 'ועשו עליו'? ללמדך שכתר תורה מעולה יותר מכולן; זכה אדם לתורה - כאלו זכה לכולן" (שמות רבה, פרשה ל"ד)

נדמה, שיש הבדל גדול בין חלקו הראשון של המדרש, אותו ציטט הרמב"ן, לחלקו השני. לפי הסיפא של המדרש, על כל עם ישראל להתעסק בבניית הארון בגלל מעלתה של התורה על פני הערכים האחרים. לעומת זאת, לפי הרישא של המדרש, על כל עם ישראל להתעסק בבניית הארון, על מנת לזכות בתורה. ואמנם, אם נדייק בדברי הרמב"ן, נראה שאכן הזכיר את שני ההיבטים: "שיהיו כל ישראל משתתפין בעשיית הארון (1) בעבור שהוא קדוש משכן עליון, (2) ושיזכו כולן לתורה".

ניתן להסביר, שלמעשה לא מדובר בשני היבטים שונים, אלא בשני צדדי אותה מטבע.

בניגוד לדתות אחרות, בהן העיסוק החוקי הוא פרי נחלתם של בודדים, ועל כלל האוכלוסיה מוטלת רק החובה לקיים את הצו הא-לוקי; בעם ישראל, העיסוק בתורה אמור להיות נחלתם של כולם - איש ואיש לפום דרגא דלילה. יהיו שיתרמו הרבה ללימוד התורה, יהיו שיתרמו מעט ויהיו שרק יזדהו עם המעשה ולא יעסקו בו בפועל - אולם כולם צריכים להיות שותפים לבניין התורה.

הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה (ג', א) מצטט את דברי המדרש שהבאנו לעיל:

"בשלושה כתרים נכתרו ישראל: כתב תורה וכתר כהונה וכתר מלכות. כתר כהונה זכה בו אהרן... כתר מלכות זכה בו דוד... כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל... כל מי שירצה יבוא ויטול. שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה, הרי הוא אומר: 'בי מלכים ימלוכו, ורוזנים יחוקקו צדק, כי שרים ישורו' - הא למדת, שכתר תורה גדול משניהם"

אולם, אם נדייק בדברי הרמב"ם, נבחין בכך שהמדרש אמר דברים קיצוניים יותר. לדברי המדרש, כתר התורה אינו רק חשוב יותר משאר הכתרים, אלא שמי שזכה בו - זכה בכלם!
מובן שא"א להבין זאת ברובד הפשוט, הפונקציונלי, שהרי לא שייך לומר שמי שלומד תורה הופך לכהן או למלך. ברור שהכהונה נתונה רק לזרע אהרן, והמלוכה נתונה רק לזרעו של דוד. אולם, נדמה שהדברים נכונים ברובד העמוק יותר. נדמה שכוונת המדרש לטעון, שמבחינה ערכית, הכהונה והמלוכה הם רק אמצעים להגיע לכתר תורה. התורה חשובה יותר מהן והן באות לשרת אותה.
התורה צריכה לעמוד במרכז חיינו. אנו צריכים להבין את מרכזיותה של התורה ולהרגיש את הזיקה אליה - גם אם אנו עוסקים בדברים אחרים הקשורים למלכות (מדינה). כל העיסוק בדברים כאלו נועד לשרת את לימוד התורה, וממילא טפל לו!